

**ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

**Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту**

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

**ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ
2024 р.**

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	цикл професійної підготовки, вибіркового компонента ОП
Галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, семінарські заняття
Форми контролю	екзамен

Інформація про викладачів

Викладач	Полілуєва Інга Володимирівна, канд. псих. наук, старший викладач
Контактний телефон	+380955743112
Е-mail:	madampolilueva@gmail.com
Профайл викладача	https://nnipp.gnpu.edu.ua/kafedry/kafedra-pedahohiky-psykholohii-sotsialnoi-roboty-ta-menedzhmentu/poliluieva-inha-volodymyrivna.html
Консультації	Консультації в день проведення лекцій / практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі консультації через електронну пошту та в Google classroom

Кількість часу на вивчення

	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Лекцій	18	6
Практичних занять	22	6
Самостійна робота студента	80	108
Форма контролю	екзамен	екзамен

Курс «Психологія управління» є важливою складовою частиною циклу дисциплін професійної та практичної підготовки, його складено відповідно до освітньо - професійної програми підготовки спеціалістів спеціальності «Психологія».

Мета навчальної дисципліни:

«Психологія управління» є ознайомлення студентів з психологічними особливостями процесу управління, висвітлити важливість закономірності соціальної взаємодії в організації, навчити застосовувати методи психологічного дослідження в роботі з персоналом.

Завдання навчального курсу:

1) системне засвоєння існуючих наукових уявлень про основні психолого-управлінські закономірності та явища, визначення ролі практичної психології в різних структурах управління.

2) виявлення найважливіших закономірностей поведінки та діяльності людей, обумовлених їх включенням до соціальних груп та організацій.

3) стимулювання студентів до самостійного мислення в цій галузі – до готовності впізнавати, аналізувати, знаходити глибинні зв'язки, повсякденних явищ психолого-управлінського характеру;

4) оволодіння системою методів психолого-управлінського дослідження, вирішення практичних завдань з психолого – управлінської практики.

5) Оволодіння основними поняттями: управлінська діяльність, управління, психологія управління, менеджмент, мотивація персоналу, організація, індивідуальний стиль управління, індивідуальна управлінська концепція, влада, організаційна культура, організаційна парадигма, управлінський конфлікт, стресменеджмент.

У результаті вивчення курсу здобувач освіти набуває загальні і фахові компетентності.

У здобувачів освіти після вивчення навчальної дисципліни мають бути сформовані такі **результати навчання:**

знати:

основних сучасних концепцій психології управління;

системи базових принципів та закономірностей в галузі психології управління; загальних основ стратегії та системи методів психолого-управлінського дослідження та вирішення практичних завдань в галузі психології менеджменту.

вміти: використовувати на практиці засвоєні знання з психології управління, застосовуючи вивчені алгоритми до вирішення проблем в галузі управління.

Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу:

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

Фахові компетентності спеціальності

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН16.Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17.Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

ПРН 19. Здійснювати комплекс реабілітаційних заходів з відновлення психологічного здоров'я.

Організація навчання

Види занять. Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Методи навчання: словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі, інформаційно-комунікаційні, діагностичні, особистісно зорієнтовані, технології проблемного, інтерактивного навчання, технології розвитку творчої особистості тощо. Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням, які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті <https://cutt.ly/I9sCvQH>)

Організаційні й навчальні обов'язки студентів:

- на практичні заняття приходити підготовленими, ознайомленими з ходом роботи;
- не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися;
- дотримуватись правил техніки безпеки й охорони праці;
- дотримуватись тем навчальної дисципліни;
- ставити запитання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультиватися з викладачем;
- аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача;

- вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях;
- у випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
- вчасно здавати відповідні теми;
- дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

Штрафні міри

Відпрацювання пропущеного семінарського заняття передбачає усне/письмове опитування у позанавчальний час.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ПСИХОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ.

Теми лекцій (2 години кожна)

1. Психологія управління як галузь психологічної науки.
2. Особистість у психології управління.
3. Психологія організації в управлінні.
4. Психологія управлінської діяльності.
5. Психологія ділового спілкування.

Орієнтовні теми семінарських – практичних (2 години кожна) занять:

1. Психологія управління і менеджмент.
2. Особистість у психології управління.
3. Психологія організації в управлінні
4. Психологія управлінської діяльності.
5. Психологія ділового спілкування

Самостійна робота студентів: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення. Написання рефератів на запропоновані теми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТУ Й ОБ'ЄКТУ УПРАВЛІННЯ.

Теми лекцій (2 години кожна)

1. Конфлікти у системі управління.
2. Реклама та імідж в управлінській діяльності.
3. Психологічні особливості освіти, навчання та формування управлінських кадрів.
4. Психологічне консультування персоналу організації.

Орієнтовні теми семінарських – практичних (2 години кожна) занять:

1. Конфлікти у системі управління
2. Реклама та імідж в управлінській діяльності
3. Психологічні особливості освіти, навчання та формування управлінських кадрів.
4. Психологічне консультування персоналу організації.
5. Практика ведення переговорів.
6. Стратегії вирішення конфліктів

Самостійна робота студентів: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення. Написання рефератів на запропоновані теми.

Перелік питань до підсумкового контролю із дисципліни «Психологія управління» (екзамен)

1. Предмет і завдання психології управління.
2. Загальні принципи психології управління.
3. Зміст і специфіка психології управління.
4. Функції психології управління.
5. Базові категорії психології управління.
6. Відмінності явищ керівництва і менеджменту.
7. Методи психології управління.
8. Метод мозкового штурму в управлінні.
9. Метод синектики в управлінні.
10. Ідеї управління у

філософії. 11.Ідеї управління у соціології 12.Ідеї управління у соціальній та інженерній психології. 13.Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості у системі управління. 14.Феномен керівника в історії розвитку суспільства. 15.Управлінські ролі керівника. 16.Підходи до визначення типів керівництва. 17.Керівництво і лідерство як соціальні феномени: спільне та відмінне. 18.Стилі керівництва в системах управління. 19.Професійне довголіття менеджера. 20.Ортобіоз керівника. 21.Акмеологія і керівництво. 22.Сутність, роль і місце організації в управлінні. 23.Соціально-психологічна характеристика організації. 24.Психологічні особливості спільної діяльності в організації. 25.Психологія відповідальності в організації. 26.Психологія управління нововведеннями. 27.Психологічна структура управлінської діяльності. 28.Деонтологічні аспекти управлінської діяльності. 29.Критерії професіоналізму управлінської діяльності. 30.Психологія прийняття управлінських рішень. 31.Мотивація управлінської діяльності. 32.Специфіка ділового спілкування в управлінні. 33.Технічні прийоми ефективного ділового слухання. 34.Бар'єри у діловому спілкуванні. 35.Спілкування з «важкими» людьми в управлінні. 36.Стратегії й тактики реалізації ділових переговорів. 37.Сутність конфліктних ситуацій у робочих спільнотах. 38.Види управлінських конфліктів. 39.Конфліктогени ділового спілкування. 40.Стратегії й тактики розв'язання конфліктів в управлінні. 41.Типи поведінки співробітників і керівників у конфліктній ситуації. 42.Сутність реклами в психології. 43.Моделі реклами у психології. 44.Психологічні особливості планування та контролю рекламної діяльності. 45.Поняття й структура ділового іміджу. 46.Стратегії управління іміджем. 47.Проблема кадрів в управлінні. 48.Цілі й завдання психології управління людськими ресурсами. 49.Психологічні особливості добору кадрів. 50.Проектування освіти й навчання кадрового управлінського ресурсу. 51.Критерії професіоналізму керівника. 52.Типи співробітників. 53.Просвітницька, консультативна діяльність психолога і психодіагностика в організації. 54. Завдання і технологія психологічної експертизи в організації. 55.Технологія управлінського консультування. 56.Організація психологічних впливів на персонал. 57.Стрес, його види та фази у ділових конфліктах. 58.Емоційна стійкість до впливу стрес-факторів в організації. 59.Інформаційне забезпечення діяльності психолога в установі. 60. Підвищення психологічної культури персоналу засобами консультування.

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Бакаленко О. А. Психологія управління : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2020. 120 с.
2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навч. посібн. для ВНЗ. Львів: Магнолія, 2019. 312 с.
3. Бондарчук О. І., Філь О. А., Ковальчук В. В., Жабенко Л. В. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. К., 2015. 116 с.
4. Горбунова В. В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
5. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Психологія управління: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. 79 с.
6. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161 с. Мармаза О. І. Основи теорії менеджменту: навчально-методичний посібник. Х.: ТОВ
7. «Планета-принт», 2015. 139 с
8. Психологія управління: навчальний посібник / укл. В. В. Ягоднікова. Одеса: видавець Букаєв В.В., 2022. 141 с.
9. Чернявська Т. П. Актуальна психологія менеджменту (Modern Management Psychology) : курс лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 88 с.
10. Яшник С.В., Омельченко Л.М., Костюк Д.А. Психологія управління: навчальний посібник. К.: РПФ «КОМПРИНТ», 2020. 216 с.

Додаткова:

1. Бакаленко О. А. Психологія сприйняття та переробки інформації : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2017. 124 с.
2. Вірна Ж. П., Мудрик А.Б. Особистісна вимогливість професіонала: теорія, практика, методи вивчення: монографія. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 255 с.
3. Попович І. С. Психологія соціальних очікувань особистості: методологія, теорія і практика: навч.-метод. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 158 с.
4. Психологія освітнього менеджменту: навч.-метод. посібник / укл. Л. Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с.
5. Федірчик Т., Нікула Н. Управління в системі загальної середньої освіти: навчально- методичний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2019. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://tppjournal.com.ua/> «Теоретичні і прикладні проблеми психології»
2. <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia> «Актуальні проблеми психології»
3. <http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/> «Теорія і практика сучасної психології»
4. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology/> «Психологія»

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: *екзамен*

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: *тестові завдання, самостійна робота, усні опитування на практичних заняттях.*

В межах навчальної дисципліни визначається вага кожного виду робіт – максимальна кількість балів, яку може отримати студент у процесі виконання кожного виду робіт. Максимальний бал за кожне заняття (практичне), виконану роботу (самостійну, індивідуальну), модульний контроль розраховується як частка ваги кожного виду робіт до кількості таких форм роботи, визначених програмою навчальної дисципліни.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни продемонстровано в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Теми									Самостійна робота	Модульний контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 45									Максимальна кількість балів – 36	Максимальна кількість балів – 9	Максимальна кількість балів – 10
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	СР	МК	10

№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	№ 7	№ 8	№ 9	№ 1... № 9	№ 1	
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---------------	-----	--

Заочна форма навчання

Практичні заняття			Самостійна робота	Модульний контроль	Індивідуальне завдання	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 60			Максимальна кількість балів – 10	Максимальна кількість балів – 10	Максимальна кількість балів – 10	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	СР	МК		
20	20	20	10	10	10	10

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти подано у табл. 2.

Таблиця 2

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями – A (90–100 балів). Студент вільно володіє навчальним матеріалом, успішно розв’язує завдання підвищеної складності, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань, під час виконання самостійної роботи. Основні питання розкриває на високому теоретичному й практичному рівнях, без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння навчальним матеріалом, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом із навчальної дисципліни. Набуті компетенції творчо застосовує в професійній предметній діяльності.
100		
99		
98		
97		
96		
95		
94		
93		
92		
91		
90		
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження – B (82–89 балів). Студент володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни на творчому рівні. Під час відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом, проте у відповідях допускає неточності.
89		
88		
87		
86		
85		
84		
83		
82		
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та

81		<p>готовності до оперування набутими вміннями й навичками – С (74–81 бал).</p> <p>Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, проте не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає суттєві неточності. Розкриває основні питання, а на додаткові відповідає неповно. Ознайомлення з додатковими джерелами не є систематизованим.</p>
80		
79		
78		
77		
76		
75		
74		
64-73	D	<p>Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками – D (64–73 бали).</p> <p>Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Послугується тільки загальним поняттєвим апаратом, у цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але розкриваючи основні питання допускає суттєві помилки.</p>
60-63	E	<p>Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками нижчий за середній – D, E (60–63 бали).</p> <p>Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Послугується тільки загальним поняттєвим апаратом, у цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але розкриваючи основні питання допускає суттєві помилки.</p>
63		
62		
61		
60		
35-59	FX	<p>Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни.</p> <p>Низький рівень з можливістю повторного складання – FX (35–59 балів). Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно. Робить принципові помилки у відповідях, не може дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не 5 орієнтується в основних теоретичних і практичних положеннях курсу або не засвоїв окремі розділи курсу.</p>
1-34	F	<p>Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.</p> <p>Низький рівень з обов'язковим повторним курсом – F (1–34 бал).</p>
73		
72		
71		
70		
69		
68		
67		
66		
65		
64		